

немає більш важливого завдання, ніж досягнення соціальної згоди в суспільстві. В Україні зростає кількість соціально незахищених громадян, а існуюча державна практика соціального захисту є неефективною. Сьогодні, коли захист соціальних прав громадян набуває все більшого значення, а соціальна взаємодія має всеосяжний характер, потрібен перехід до більш гнучкої, прив'язаної до місцевих особливостей і доступної для населення системи соціальної допомоги.

Питання про співвідношення мети і засобів суспільних перетворень, результатів реформ і шляхів їх досягнення актуальні сьогодні так само, як і в далекому минулому.

Історія соціальної роботи в губерніях Лівобережної України, які входили до складу Російської імперії, – одне з відносно маловивчених питань вітчизняної історико-правової науки. До нього зверталися в основному дореволюційні дослідники, і лише наприкінці ХХ ст. відродився науковий інтерес до цієї теми. Вивчення історії діяльності органів місцевого самоврядування у сфері громадського піклування в губерніях Лівобережної України, які входили до складу Російської імперії, – необхідне і досить вдячне та цікаве заняття для дослідника через тривалу відсутність уваги науковців до цих проблем, що зумовлювалося як деякою специфічністю теми (адже за радянських часів вважалося, що цілої низки проблем, пов'язаних із соціальним захистом населення, вже не існує, вони залишилися в минулому), наявністю великої кількості джерел, які були недоступними раніше для докладного вивчення та аналізу, так і відсутністю необхідної кількості літератури, яка дозволила б говорити про історіографічну розробленість проблеми в цілому і її окремих аспектів. Так, регіональний аспект дії вітчизняного механізму піклування на різних етапах розвитку, питання правового статусу, відомчої належності та управління системою піклування мають величезний науковий потенціал і являють собою велике поле діяльності для сучасного дослідника.

**Рум'янцев О.В.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
здобувач кафедри історії держави і права України
і зарубіжних країн**

**ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК ПРИТЯГНЕННЯ
ВОЛОСНИХ СУДДІВ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ
(др. пол. ХІХ – поч. ХХ ст.)**

У ході селянської реформи 1861 р. в Російській імперії запроваджено систему органів селянського громадського

управління для автономного регулювання суспільних відносини в середині сільських і волосних спільнот. Поміж них особливе місце належало волосному суду, який забезпечував реалізацію судової влади на місцях та вирішував правові конфлікти на підставі звичаєвого права.

Ефективність діяльності волосного суду визначали ряд правових факторів: порядок і процедура формування корпусу волосних суддів, а також розгляду справ. Проте суб'єктивне ставлення волосних суддів до своїх службових обов'язків безпосередньо впливало на законність судового рішення.

У зв'язку з цим для забезпечення волосними суддями об'єктивного та неупередженого розгляду справ, повного і всебічного дослідження доводів сторін законодавцем встановлено юридичну відповідальність за невиконання чи неналежне виконання ними службових обов'язків.

Інститут юридичної відповідальності волосних суддів постійно розвивався.

Загальним положенням 1861 р. волосні судді не мали спеціального статусу й підлягали притягненню до адміністративної відповідальності на загальних підставах. Як селяни вони були підпорядковані посадовим особам селянського громадського управління. За маловажні проступки вони каралися в адміністративному порядку посадовими особами селянського громадського управління. Сільський староста міг піддати винних направленню на громадські роботи до двох днів, грошовому стягненню до одного рубля або арешту не більш двох днів (ст.64 Загального Положення). Такі ж права надавалися й волосному старшині (ст. 86).

Відповідно до ст. 62 Положення про земських дільничних начальників 1889 р. земським начальникам надавалося право за скаргами або на власний розсуд за маловажні проступки за посадою піддавати посадових осіб сільського й волосного управління, без формального провадження одному з наступних стягнень: зауваженню, догані, грошовому стягненню не більше п'яти рублів або арешту до семи днів. Постанови земських начальників із цих питань вважалися остаточними й підлягали негайному виконанню (ст. 63).

Типовими маловажними службовими проступками волосних суддів були прийняття від сторін "могорича" в грошовій чи натуральній формі та розгляд справи у п'яному стані. Їх вчинення складало підставу для притягнення винних до адміністративної відповідальності та становили приводи для касації, проте тільки після розслідування мировим посередником фактичних обставин вчинення проступку.

Тимчасові правила 1912 р. звільнили волосних суддів від стягнень, що накладалися в адміністративному порядку, і встановили для них дисциплінарну відповідальність (ст. 44) за проступки за посадою та негожу і невідповідну гідності судді поведінку. Дисциплінарне провадження здійснювалося в порядку передбаченому для суддів загальних судів, проте не вищий судом, а мировим з'їздом. Волосні судді в дисциплінарному порядку могли бути піддані: зауваженню, догані, грошовому стягненню до 15 руб. або видаленню від посади (ст. 46).

В свою чергу за вимагання та отримання хабара волосні судді притягувалися до кримінальної відповідальності відповідно до ст. 372-378 Уложення про покарання. Критерієм розмежування адміністративного правопорушення та службового злочину була систематичність протиправних дій. Рішення про відкриття кримінального провадження приймав повітовий з'їзд. Йому передували перевірка скарг сторін і розслідування описаних в них обставин. На підставі зібраної мировим посередником з цього приводу інформації, з'їзд виносив постанову про наявність підстав для притягнення волосного судді до кримінальної відповідальності. Вона направлялася прокурору для складання обвинувального акту та передання за підсудністю. Кримінальні справи про службові злочини волосних суддів розглядали судові палати за участю станових представників.

Стрельникова І.Ю.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
Кримський юридичний інститут,
к.ю.н., асистент кафедри
загальнотеоретичних правових дисциплін

ДЕЯКІ НОВОВВЕДЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ **"ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ"**

Звинувачувати легше, ніж захищати: легше наносити рани, ніж зціляти їх. Так говорили ще стародавні римляни. І сьогодні ми любимо критикувати більше, ніж хвалити. Це торкається всього: влади, законів, політики тощо. Зокрема, така участь не оминула й нового закону про адвокатуру. Питання реформування адвокатури обговорювалося не перший рік й поділило адвокатську спільноту на два табори: тих, хто виступив за прийняття нового закону, й тих, хто вважав, що старий закон ще не вичерпав усіх своїх можливостей. Незважаючи на досить критичні зауваження до законопроектів, гострі дискусії з найбільш суперечливих питань 5 липня 2012 р. Верховна Рада України ухвалила закон "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" (далі – закон), який набув чинності 15 серпня цього року. Закон містить як нові положення, так і оновлені